

Õiguskantsleri Kantslei

26.01.2026 nr 8-5/25/2604-2

Vastus pöördumisele seonduvalt hindamisega

Vastan Teie poolt esitatud küsimustele järgmiselt:

1) Palun selgitage, mida on PGS § 29 lõikes 4 hindamise täpsustatud tingimuste ja korra all silmas peetud.

Hindamise täpsustatud tingimuste ja korra all on peetud silmas sellise regulatsiooni ette nägemist (kooli õppekavas), mis puudutab ühelt poolt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §-s 29 ja nimetatud seaduse alusel Vabariigi Valitsuse poolt määrusega kehtestatud põhikooli riikliku õppekavas (6. jaanuari 2011. a määrus nr 1) juba nimetatu osas erisuste tegemiseks – luba kasutada hindamisel viiepallisüsteemi asemel muud süsteemi; luba kasutada kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid; kokkuvõtivate hinnete koondamise sageduse muutmine jne. Aga teisalt ka muid hindamisega seonduvate küsimuste reguleerimist, mida ei ole mõistlik riiklikus õigusaktis ühetaoliselt reguleerida. Üheks selliseks teemaks on kahtlemata kirjaliku või praktilise töö järelevastamine olukorras, kus õpilane on saanud positiivse hinde, st hinde „4/hea“ või „3/rahuldav“ (arvestades, et hindest „5/väga hea“ puudub võimalus paremat tulemust saada), arvestades selle väikest mõju õpilase õigustele. Nimelt ei ole riik läbi õigusnormi seadnud kokkuvõtva hinde kujunemisele ühte kindlat valemit (keskmise hinde arvutamine vm), mis tähendab, et õpetaja on selle panemisel nii ehk naa vaba – arvestades nii õpilase arengut, kui ka hinnatavate tööde/tegemiste olulisust (mida olulisem töö, seda kaalukam on tõenäoliselt ka saadav hinne/tulemus kokkuvõtva hinde kujunemise vaatest). Arvestades kooli ja õpetaja rolli õppeprotsessis ja hindamise eesmärki (vt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 29 lõige 1 ja põhikooli riikliku õppekava § 19 lõige 1) on tõenäoliselt õppeprotsessi vahetu läbiviija pädevaim igakordselt hindama, kas positiivse soorituse järele tegemine on õpilase arengut toetav, teda sihikindlamalt õppima innustav jne. Oluline on siin arvesse võtta ka see, kas tegemist on kujundava või kokkuvõtva hindamisega. Selle kahe hindamise liigi rakendamisel on erinev eesmärk: kujundav hindamine on suunav, õppeprotsessi toetav (mh ka õpetaja jaoks) ning kokkuvõttev hindamine on õpitulemuse saavutamise taseme hindamine.

Kui koolidele tuleneks õigusaktidest kohustus võimaldada õpilastele hindest sõltumatu ja piiramatu järelevastamise või järeltööde sooritamist, siis tähendaks see suure tõenäosusega ka õpetajate töökoormuse mitmekordistumist (ka järeltööd tuleb ette valmistada, leida aeg nende läbiviimiseks jne). Ning tõenäoliselt tooks selline tegevus kaasa ka olukorra, kus väga paljud õpilased läheksid kirjalikku või praktilist tööd jne esmakordselt sooritama proovimise põhimõttel, et vaadata, kuidas välja tuleb, kuna eksisteerib teadmine, et igal juhul on võimalik töö uuesti sooritada (teistkordsel sooritamisel on seejuures ka näha, mida õpetaja eelduslikult

soovib töös näha jne, mis omakorda soodustab seda, et esmakordne sooritamine muutub tihti farsiks). Samal ajal on kujundava hindamise rakendamisel igati loogiline arvesse võtta õppija pidevat teadmiste ja oskuste täienemist. Õppeprotsessi toetava hindamise juures ei pruugi korduva testi sooritamine olla üldse paha mõte. Nii näiteks võib õppeprotsessi vältel õpetaja rakendada teste, mida õpilane saab korduvalt lahendada, et areneda õpitulemuse saavutamise suunas. Taaskord, ka siin on oluline teha vahet kas rakendatakse kujundavad või kokkuvõtvat hindamist.

2) Kas ja mis tingimustel (PGS § 29 lõike 4 alusel ja põhikooli riikliku õppekavaga kooskõlas) võib kool anda õpilasele õiguse teha positiivselt hinnatud töö uuesti?

Kool võib anda õpilasele võimaluse positiivselt hinnatud töö uuesti teha, kui kooli õppekavas on selline võimalus loodud ja/või õpetaja hinnangul on see õpilase arengut toetav, teda sihikindlamalt õppima innustav jne. Lisaks sellele on õpetaja jaoks üsna lihtsasti tuvastatav see, kas õpilase konkreetne hinnatav töö või tegevus on ebaõnnestunud, arvestades õpilase tavapäraseid sooritusi. Koolidel on võimalik näha positiivselt hinnatud töö uuesti sooritamisele ette eeldus, et sellest tuleb õpetajat teavitada juba enne hinde teadasaamist. Õpilane ise tunneb, kui töö või tegevus, mida hinnatakse, ebaõnnestus.

3) Kui kool võib õpilasele anda positiivsele hindele tehtud töö uuesti tegemise õiguse, siis kas õpetaja võib PGS § 29 lõike 1 või mõnel muul alusel lubada õpilastele töö uuesti tegemise võimaluse ka tingimustel, mida kooli õppekavas kehtestatud ei ole?

Ei tundu mõistuspärane seda võimalust piirata, peame aktsepteerima õpetaja teatud autonoomsust vahetu õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel (oma õppeaine õpetamisel), sealhulgas hindamisel. Õpetajal on sellisel juhul aga kohustus teavitada õpilasi õppeperioodi (õppeaasta, õppeveerand, trimestri vm) alguses. Kooli õppekavas on seetõttu otstarbekas jätta tingimuste loetelu nõ lahtiseks (avatud loeteluks).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marjeta Venno
õppekava valdkonna juht

Indrek Kilk
735 0144
indrek.kilk@hm.ee